

**Силабус
освітнього компонента ОК 2
Філософія**

Назва дисципліни:	Філософія
Рівень вищої освіти:	Перший (бакалаврський)
Галузь знань:	16 Хімічна та біоінженерія
Спеціальність:	161 Хімічні технології та інженерія
Освітньо-професійна (Освітньо-наукова) програма:	Хімічні технології в будівництві
Сторінка курсу в Moodle:	https://dl.khadi.kharkov.ua/course/view.php?id=2324
Рік навчання:	1
Семестр:	1 (осінній)
Обсяг освітнього компонента	3 кредити (90 годин)
Форма підсумкового контролю	іспит
Консультації:	за графіком
Назва кафедри:	Кафедра філософії та педагогіки професійної підготовки
Мова викладання:	українська
Керівник курсу:	Чаплигін Олександр Костянтинович, д.ф.н., професор
Контактний телефон:	(057) 707 37 86
E-mail:	phil@khadi.kharkov.ua

Короткий зміст освітнього компонента:

Метою вивчення є підготовка бакалаврів у сфері науково-дослідної роботи за профілем ХНАДУ, що висуває нові вимоги щодо глибокого усвідомлення ними сутності пізнання, наукового і технічного знання, аналізу науки як специфічної форми пізнання, духовного виробництва і соціального інституту; техніки та технології, їх структурою, рівнями, методологією і методами наукового пізнання і техніко-технологічної діяльності.

Предмет: Галузь філософського знання предметом дослідження якого є як сама техніка, так і її вплив на процеси життєдіяльності індивіда і суспільства загалом, генезис і розвиток техніки, технології та інженерної діяльності в людській історії.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- формування та збагачення культури мислення та світоглядної культури (оперування поняттями і судженнями, визначення суттєвого, розкриття взаємозв'язків і протиріч; застосування розмаїття методологічних підходів до істини і взаємодії зі світом) та її практичне застосування у самостійних роздумах, поглядах, переконаннях;
- розгляд співвідношення філософії і науки, філософії і техніки;
- представлення класифікації філософських проблем, науки і техніки і виявлення специфіки філософських проблем наукового пізнання;
- аналіз природи науки, її структури і надання класифікації методів і форм наукового опиту;
- сприяння підвищенню творчого потенціалу особистості, зважаючи на те, що освоєння філософії багато в чому пов'язано із засвоєнням її понятійної мови, необхідне роз'яснення та засвоєння змісту ключових філософських категорій як при викладі відповідних тем, так і під час самостійного користування студентом довідковою літературою. Самостійна робота над курсом філософії не повинна обмежуватись лише засвоєнням змісту підручників та довідкових матеріалів, необхідно також опрацювати відповідні першоджерела або їх фрагменти.

Передумови для вивчення освітнього компоненту: вивчення курсу Філософія спирається на знання дисциплін гуманітарної та соціально-економічної підготовки

Компетентності, яких набуває здобувач:

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку галузі, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства.

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК1. Здатність використовувати положення і методи фундаментальних наук для вирішення професійних задач.

ФК2. Здатність використовувати методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації об'єктів хімічної технології та промислової продукції.

ФК3. Здатність проектувати хімічні процеси з урахуванням технічних, законодавчих та екологічних обмежень.

Результати навчання відповідно до освітньої програми:

ПР10. Обговорювати результати професійної діяльності з фахівцями та нефахівцями, аргументувати власну позицію.

Тематичний план

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин	
		очна	заочна
1	2	3	
1	ЛК Пізнання як предмет філософського аналізу	2	
	ПР Багатоманітність форм пізнання, місце серед них техніко-технологічного знання	1	
	СР Пізнання як процес відображення дійсності. Історико-філософські засади наукового пізнання. Форми пізнання.	0,5	
2	ЛК Пізнання як процес відображення дійсності.	2	
	ПР Історико-філософські засади наукового пізнання.	1	
	СР Місце наукового та техніко-технологічного пізнання.	0,5	
3	ЛК Техніка та технологія. Їх змістовне наповнення	2	
	ПР Історичний характер визначень техніки та технології. Техніка та культура, техніка і людина.	1	
	СР Відмінність техніки від технології.	1	
4	ЛК Поняття «техніка» і «технологія».	2	
	ПР Сутність технократії.	1	
	СР. Особливості технократичного підходу в сучасному суспільстві.	1	
5	ЛК Методологія та основні методи техніко-технологічної творчості.	2	
	ПР Методологічні засади вивчення техніки та технології. Методи техніко-технологічного пізнання.	1	

	СР Методологія наукових досліджень. Методи організації творчого процесу.	1	
6	ЛК Методологія наукових досліджень.	2	
	ПР Технологічні прийоми наукової творчості в дослідженнях.	1	
	СР Методи організації творчого процесу.	1	
7	ЛК Основи філософії техніки та технології	2	
	ПР Еволюція філософії техніки та технології у ХІХ-ХХІ ст.	1	
	СР Філософський погляд на техніку і технології.	1	
8	ЛК Концепції філософії техніки та технологій у ХХ-ХХІ ст.	2	
	ПР Становлення філософії техніки у ХІХ сторіччі.	1	
	СР Філософія техніки як спосіб дослідження технічного знання.	0,5	
9	ЛК Техніка як діяльність.	2	
	ПР Інженерна діяльність у висвітленні філософії.	1	
	СР Діяльність як предмет філософського аналізу.	1	
10	ЛК Техніка як діяльність та предмет філософського аналізу.	2	
	ПР Техніка – людина - природа: філософія єдності та протиріччя	1	
	СР Технічна діяльність як форма практики.	0,5	
11	ЛК Техніка як соціальний феномен	2	
	ПР Техногенне суспільство, його сутність, структура та шляхи еволюції	1	
	СР Техніка як головний елемент суспільного виробництва.	0,5	
12	ЛК Сучасний етап розвитку інженерної діяльності і необхідність соціальної оцінки техніки.	2	
	ПР Соціум і розвиток техніки і технологій: здобутки та протиріччя.	1	
	СР Перспективи розвитку техніки	0,5	
13	ЛК Проблема «діалогу» людини і комп'ютера	2	
	ПР Сучасні виклики і проблеми у взаємодії комп'ютера і людини	1	
	СР Проблеми персоніфікації комп'ютера в діалозі «людина-комп'ютер». Етичні проблеми віртуальної реальності. Ефективна комунікація між людиною та комп'ютером.	1	
14	ЛК Проблеми персоніфікації комп'ютера в діалозі «людина-комп'ютер».	2	
	ПР Етичні проблеми віртуальної реальності.	1	
	СР Здобутки та недоліки впровадження КТ в повсякденне життя суспільства.	0,5	
15	ЛК Сутність та протиріччя техніко-технологічного прогресу	2	
	ПР Онтологічні, гносеологічні та соціальні протиріччя сучасності у взаємодії техніки, технології і людини	1	
	СР Техніко-технологічний прогрес, його сутність та форми. Розвиток техніко-технологічного прогресу як умова розвитку людства. Протиріччя у відносинах між людиною і сучасними технологіями.	1	
16	ЛК Техніко-технологічний прогрес, його сутність та форми.	2	
	ПР Відповідність сучасної вищої освіти умовам розвитку техніко-технологічного прогресу людства	1	

	СР Відповідність сутності техніко-технологічного процесу його формі	0,5	
Разом	ЛК	32	
	ПР	16	
	СР	12	
	ІСПИТ	30	

Методи навчання:

- 1) словесні: 1.1 традиційні: лекції, пояснення, розповідь; семінари-дискусії,
- 2) наочні: метод ілюстрацій, метод демонстрацій; презентації, відеоматеріали
- 3) практичні: 3.1 традиційні: практичні заняття; пошук інформації за завданням, робота з академічною літературою,

Система оцінювання та вимоги:

Поточна успішність

1 Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою чотирибальної шкали оцінок з наступним перерахуванням у 100-бальною шкалу. Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою.

1.1 Лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання конкретизованих завдань.

1.2 Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання, виконання та оформлення практичної роботи.

2 Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному практичному занятті за чотирибальною шкалою («5», «4», «3», «2») і заносяться у журнал обліку академічної успішності.

– «відмінно»: здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі знання з відповідної теми або навчальної дисципліни, основні положення;

– «добре»: здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

– «задовільно»: здобувач в основному опанував теоретичні знання навчальної теми, або дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено відповідає на додаткові питання, не має стабільних знань; відповідаючи на питання практичного характеру, виявляє неточність у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професією;

– «незадовільно»: здобувач не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

3 Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$K^{поточ} = \frac{K1 + K2 + \dots + Kn}{n}$$

де $K^{поточ}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;
 $K1, K2, \dots, Kn$ – оцінка успішності n -го заходу поточного контролю;

n – кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (таблиця 1).

Таблиця 1 – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

4-бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100- бальна шкала
5	100	4,45	89	3,90	78	3,35	67
4,95	99	4,4	88	3,85	77	3,3	66
4,9	98	4,35	87	3,80	76	3,25	65
4,85	97	4,3	86	3,75	75	3,2	64
4,8	96	4,25	85	3,7	74	3,15	63
4,75	95	4,20	84	3,65	73	3,1	62
4,7	94	4,15	83	3,60	72	3,05	61
4,65	93	4,10	82	3,55	71	3	60
4,6	92	4,05	81	3,5	70	від 1,78 до 2,99	від 35 до 59
						повторне складання	
4,55	91	4,00	80	3,45	69	від 0 до 1,77	від 0 до 34
4,5	90	3,95	79	3,4	68	повторне вивчення	

Підсумкове оцінювання

1 Здобувач вищої освіти отримує залік на останньому занятті з дисципліни за результатами поточного оцінювання. Середня оцінка за поточну діяльність конвертується у бали за 100-бальною шкалою, відповідно до таблиці перерахунку (таблиця 1).

Здобувачі вищої освіти, які мають середню поточну оцінку з дисципліни нижче ніж «3» (60 балів), на останньому занятті можуть підвищити свій поточний бал шляхом складання тестів з дисципліни.

Оцінювання знань здобувачів шляхом тестування здійснюється за шкалою:

- «Відмінно»: не менше 90 % правильних відповідей;
- «Дуже добре»: від 82 % до 89 % правильних відповідей;
- «Добре»: від 74 % до 81 % правильних відповідей;
- «Задовільно»: від 67 % до 73% правильних відповідей;
- «Задовільно достатньо»: від 60 % до 66 % правильних відповідей;
- «Незадовільно»: менше 60 % правильних відповідей.

2 Умовою отримання заліку є:

- відпрацювання всіх пропущених занять;
- середня поточна оцінка з дисципліни не нижче «3» (60 балів).

3 За виконання індивідуальної самостійної роботи та участь у наукових заходах здобувачам нараховуються додаткові бали.

3.1 Додаткові бали додаються до суми балів, набраних здобувачем вищої освіти за поточну навчальну діяльність (для дисциплін, підсумковою формою контролю для яких є залік), або до підсумкової оцінки з дисципліни, підсумковою формою контролю для якої є екзамен.

3.2 Кількість додаткових балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості:

- призові місця з дисципліни на міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 20 балів;
- призові місця з дисципліни на всеукраїнських олімпіадах – 20 балів;

- участь у міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 15 балів
- участь у міжнародних / всеукраїнських наукових конференціях студентів та молодих вчених – 12 балів;
- участь у всеукраїнських олімпіадах з дисципліни – 10 балів
- участь в олімпіадах і наукових конференціях ХНАДУ з дисципліни – 5 балів;
- виконання індивідуальних науково-дослідних (навчально-дослідних) завдань підвищеної складності – 5 балів.

3.3 Кількість додаткових балів не може перевищувати 20 балів.

4 Результат навчання оцінюється за двобальною шкалою (зараховано/не зараховано) згідно з таблицею 2;

Підсумкова оцінка разом з додатковими балами не може перевищувати 100 балів.

Таблиця 2 – Шкала переведення балів у національну систему оцінювання

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
від 60 балів до 100 балів	зараховано
менше 60 балів	незараховано

Таблиця 3 – Шкала оцінювання знань здобувачів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
			Оцінка	Критерії
	екзамен	залік		
90-100	Відмінно	Зараховано	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до
80-89			B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75-79			C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
67-74	Задовільно		D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
60-66			E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59	Незадовільно	Не зараховано	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано,
0-34	Непринятно		F	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над

Політика курсу:

- курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_dobroch_1.pdf), «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85_1_01.pdf), «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf).
- у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі;

– списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Рекомендована література:

Теоретичні та прикладні проблеми взаємодії науки, техніки і технології. – Харків: Лідер. 2016, 198 с. (За ред. О.К. Чаплигіна та І.І. Чхеайло)

Людина. Суспільство. Творчість. Х. Лідер, 2021. 548 с. (Під ред. О.К. Чаплигіна та В.В. Бондаренка)

Каслін М.Д., Пономарьов О.С., Чаплигін О.К. Основи філософії інженерної освіти // Навчальний посібник. О.К. Чаплигін, О.С. Пономарьов, М. Д. Каслін. Харків: ХНАДУ, 2017. 190 с.

Філософія (нормативний курс): навчальний посібник, -2-е вид., доп. і переробл. / О.К.Чаплигін, І.І.Чхеайло, Л.В. Філіпенко, Т.В. Ярмак. Харків: ХНАДУ, 2019. 200 с.

Семенюк Е., Мельник В. Філософія сучасної науки і техніки : підручник / Едуард Семенюк, Володимир Мельник. – Вид. 3-тє, випр. та допов. Львів: ЛНУ імені Івана Франко, 2017. 364 с.

Філософія науки: підручник / Добронравова І.С., Сидоренко Л.І., Чуйко В.Л. та ін. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2018. 255 с.

Філософія науки. Навчальний посібник / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2017. 588 с.

Філософія науки: навчальний посібник: [Електронне видання] / Кузь О.М., Чешко В.Ф. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 172 с.

Філософія: [підручник] / М. Фюрст, Ю. Тринкс ; пер. з нім. В. Кебуладзе. Вид. 2-е Київ: Дух і Літера, 2019. 536 с.

Філософія для аспірантів: конспекти: навч. - метод. Вид / за ред А. Синиці. – Львів: Ліга - Прес, 2017. 90 с.

Гринів О. І. Філософія: курс лекцій для аспірантів. Львів: Тріада плюс, 2016. 364 с.

Чаплигін О.К. Технологізований світ – нові проблеми та перспективи// Наука, техніка та технології в постіндустріальному суспільстві. Х.: ХНАДУ, 2013. С 26-92

Чаплигін О. К., Сук О. Є. Моральний вимір та науково-технічний і технологічний розвиток // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: зб. наук. праць II Міжнародна науково-практична конференція 25-26 травня 2016 р./ за ред. О. Г. Романовського. Вип. 45(49): Ч. 1. – Харків: НТУ «ХПІ», 2016. С. 242–250

Чаплигін О. К., Сук О. Є. Трансгуманізм як шлях розвитку техносфери // Філософія в сучасному світі: матеріали міського науково-практичного семінару, 17-18 листопада 2017 р.// Ред. кол. Я.В. Тарароєв, А.В. Кіпенський, Д.В. Перевалова та [ін.]. – Харків: «Точка». 2017. С. 108-110

Чаплигін О. К., Сук О. Є., Чистіліна А.О. Техніка та технологія як фактор прискорення антропосоціогенезу // POLISH SCIENCE JOURNAL (ISSUE 3(36), 2021) - Warsaw: Sp. z o. o. "iScience", 2021. Part 4. 174 p

Чаплигін О. К., Сук О. Є. Наукова, техніко-технологічна творчість та майбутнє людини // Місто. Культура. Цивілізація: матеріали VIII міжнар. наук.-теорет. інтернет-конф., Харків, квітень 2018 р. / [редкол.: М. К. Сухонос (відпов. ред.) та ін.]; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 288 с. С. 280-283

Чаплигін О. К., Сук О. Є. Техногенне суспільство як особливий тип цивілізації // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції "Філософія геокультури" історичні та соціальні засади" присвяченої 95-річчю кафедр філософії та правових дисциплін, 28-29 листопада 2017 р. Харків, 2017. 285 с.

Чаплигін О. К., Сук О. Є. Технологизация как основополагающий фактор современного научно-технико-технологического прогресса // Філософія і сучасність: наук.-теор. і практ. Журнал / Ред. проф. С.М. Пазинич: Харків. нац. ун-т міського господарства ім. О.М. Бекетова, 2018. – Вип.8 – 139 с. С. 104-110

Чаплигін О. К., Сук О. Є. Моральний вимір технологізованого суспільства // Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали У1 Міжнар. Наук.-практ. конф., 14-15 вересня 2018р. Харків-Лиман, 2018. С.123-127

Чаплигін О. К., Сук О. Є. Інтелектуалізація техніки як особливість сучасної фази техногенезу // Філософія в сучасному світі: Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції 16-17 листопада 2018// Ред.кол.Я.В. Тарароєв. Х.: Точка. 2018. 214 с.

Додаткові джерела:

Бібліотека ім. В.І. Вернадського URL: <http://www.nbu.gov.ua/>

Бібліотека ім. В.Г. Короленка URL: <http://korolenko.kharkov.com/>

Електронна бібліотека URL: <http://lib.meta.ua/>

Файловий архів ХНАДУ <http://files.khadi.kharkov.ua/component/comprofiler/login.html?>

Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.go>

Розробник

силабусу навчальної дисципліни

Олександр ЧАПЛИГІН

ПІБ

Гарант освітньо-професійної програми

Тетяна НЕНАСТІНА

ПІБ

Завідувач кафедри

Філософії та ППП

Володимир БОНДАРЕНКО

ПІБ